

Excursieverslagen

Wandelexcursie Fochteloërveen

16 Februari 2002

Zaterdagmorgen 16 Februari werd er weer verzameld op het Overwinningsplein om in gesloten colonne richting Fochteloë te vertrekken. Een goede 20 personen gokten, ondanks een slechte voorspelling, op een mooie dag en dat werd het dan ook. De thuisblijvers hadden ... enz.

Aaldrik besloot dat Willem Hartholt voorop zou rijden: geboortegrond, bekendheid met de route en erkende leiderscapaciteiten. Schrijver dezes ging achterstevoren in de auto zitten om via armgebaren en bemoedigende knikjes bij te dragen aan een compacte colonne. Na montage van de colonnevlaggen vertrokken we. Willem sloeg bij het eerste stoplicht linksaf, waarbij we de rest van de groep kordaat rechtdoor zagen gaan. Ons enthousiasme voor de ons opgedragen taak knakte iets, maar we vertrouwden op de natuur. We gingen ervan uit dat de meesten de route al wel in de genen hadden opgeslagen na eerdere trek en we kachelden dan ook rustig verder. De geleerden kregen gelijk, want her en der zagen we op de snelweg trekvogelaars op weg naar de gronden. Bij Smilde raakten we weer compleet en Willem nam trots en tevreden weer de kop. Edoch, bij het eerstvolgende keuzemoment scheidden onze wegen zich weer resoluut en hadden wij in onze verlatingsangst alleen weer steun aan elkaar. Bij de kleine hut aangekomen kwamen er nog enkele auto's aangedruppeld en waren wij van onze taak ontlast. Ook in het vervolg, echt, vraag het ons rustig. Na een algehele samenvoeging waren we nog verbaasd over hoeveel mensen er nog waren. Op de velden aan de overzijde van de weg liepen 2 Kraanvogels mooi te wezen en af en toe vlogen ze ook nog een stukje. Na een 15 minuten kwam Aaldrik eraan en hij had ook drie Kranen in beeld, waarvan 1 juveniel. Terwijl wij rondkeken, dwarrelden groepjes Geelgorzen boven ons hoofd en bezorgden ons

het heidegevoel. Twee vrouwtjes Blauwe Kiekendief zweefden voor ons langs, een Buizerd op een paaltje, ach, dan gaat het mooi. Voor de hut op de plas zaten wat Smienten en een Dodaars en ook de Krakeend zwom rond. Niet echt dik.

We besloten het veen op te wandelen en daar zag ik Bart Jan Prak een eindje verderop staan achter z'n telescoop. Als je echt leuke soorten wilt zien is het handig om vogelaars te zoeken en dan wijst het zich vanzelf. Klapekster dus, voor een aantal mensen een nieuwe soort. Na allemaal een tijdje door de telescopen gekeken te hebben ging het voorwaarts het veen in. De gehoopte Roodborsttapuiten lieten zich niet zien. De wandeling zelf leverde niet veel meer op en we besloten naar de grote uitkijktoren te rijden.

Op weg van de parkeerplaats naar de toren zagen we Boomklever, Zwarte Mees, Kuifmees en Matkop. De door Bart Jan waargenomen Kruisbekken geloofden het wel en drukten zich. Vanuit de hut was alleen een Knobbelzwaan te zien en ondanks het mooie weer bleef het daarbij. Eigenlijk wel bijzonder. Op de terugweg naar de auto werd een tijd stilgestaan bij een Matkop met een zware roller. Het beestje stelde ons een tijd voor een raadsel maar naar algemeen gevoelen was en bleef het een gewone Matkop. Waarschijnlijk ook een leiderstype.

Enkelen hoorden bij het verlaten van het bos zowel een Groene als een Zwarte Specht roepen. Ook een Grote Lijster liet zich horen. Het was een mooie morgen en de aangekondigde wenssoorten lieten zich inderdaad zien, dus... De excursie liep op z'n end en ieder ging zijns weegs. Enkelen konden er geen genoeg van krijgen en gingen nog een poosje door in andere richtingen, de rest toog huiswaarts, wat zo zonder gids nog een hele kluit geweest zal zijn. Willem en ondergetekende togen nog even naar Diependal en werden op weg er-naartoe getraakteerd op een vialt mannetjes

Blauwe Kiek. Vonden wij bijzonder, want in de Lauwersmeer, waar wij meestal vogelen, zien we in meerderheid vrouwtjes. Bij Diependal werden we blij verrast door een Zwarte Wouw die tussen 3 Buizerds zweefde.

Daarna via via terug naar huis waar we vernamen dat we de hele tijd dicht bij de Steenarend geweest waren, die deze dag voor het eerst goed gezien was. Die missie is intussen ook met goed gevolg afgerond dus je begrijpt, wij zijn tevreden over Drenthe (noot van de redactie: beide kijkhutten liggen wel in Friesland hoor!). Al met al een mooie oriëntatie op dit gebied en dat is toch het doel van gezamenlijke excursies.

Klaas Ophoff

Rijpema, 16 maart 2002

Zaterdagmorgen 16 maart zijn we met negen personen vertrokken richting Rijpema, dat achter Harkstede ligt. Voor een aantal mensen een nieuw gebied waar ze nog niet eerder geweest waren of zelfs maar bekend mee waren. Het was een mooie morgen en Leon Luijten, die daar boswachter is, stond ons al op te wachten. Na een poosje gewacht te hebben op Berry en Tanja, verlaat met permissie wegens de waarneming onderweg van een vluchtje van 39 Kraanvogels, konden we aan de wandel. Eerst heeft Leon nog een toelichting gegeven over route en inhoud van dit deel van de ecologische hoofdstructuur met op termijn zijn aansluiting op het Schildmeer.

Het geheel wordt mooi op peil gehouden zodat waders, eenden en het andere spul er goed terecht kunnen. Het ritselde vanaf het begin van de Rietgorzen, die hun liedje zongen. Het eerste stuk bracht ons vooral Wintertaling, Slobeend, Smient, Wilde Eend, een Pijlstaart en een overvliegende Buizerd.

Her en der liggen nog de fundamenten van eerdere bewoning, waar de kwikstaarten wel raad mee weten. Opvallend was het massale voorkomen van pitrussen, maar daar werd door middel van pony's nu iets aan gedaan. Het was al een stuk beter dan vroeger, volgens Leon.

Op een paaltje zat ineens een man
Roodborsttapuit mooi te wezen en zijn duik-

vluchtjes te doen. Stemde wel tevreden. We werden vervolgens getrakteerd op een eenzame Kraanvogel die op z'n gemak overzweefde en tot enig gejuich leidde bij Uw Verslaggever. Voort maar weer.

Een vrouwtje Blauwe Kiekendief zweefde langs ons heen en stortte zich af en toe ter aarde, meestal voor niets, zo het leek. Na toegesproken te zijn door een sint-bernardshond, die daar bij bewoning huisde, hoorden we de eerste Baardmannen in de rietrand. Toen we naar hen stonden te wijzen, steeg vlak voor ons een Roerdomp op die op z'n gemak een eindje wegvloog om vervolgens weer weg te zakken in het riet. Vlak ervoor hoorde ik er ook al een, dus dat begint er op te lijken voor de toekomst.

Toen we het gebied omlusten, kwamen er plotseling enkele honderden Rietganzen aanvliegen. Ze zakten op de belendende percelen akkerland. Kon voor de boeren geen kwaad, ze vraten alleen maar oogstresten.

Grauwe Ganzen en een enkele Kolgans waren ook aanwezig. Ik vergeet te melden dat het gebied een stevige kolonie Kokmeeuwen heeft die zich flink laat gelden. Leon vertelde dat er al broedgevallen waren gesignaleerd van Snor en Sprinkhaanzanger en natuurlijk van Kleine Karekiet. Ook Blauwborst is in de zomer aanwezig. We hoorden nog een Kluut overkomen en de Grutto zat ook te roepen.

Het gezelschap wandelde naar het startpunt van de route en kon terugkijken op een mooie morgen met verrassingen, zo kort bij de stad. Leon deelde nog materiaal uit over de toekomstplannen voor aangrenzende gebieden, alsmede een periodiek, die we in dank aanvaardden. Voorts was er nog de mogelijkheid tot het kopen van een koffiemok met daarop de afbeelding van het „dier van het jaar“.

Aldrik kon zijn aarderwerkverzameling weer uitbreiden, tot zijn niet geringe genoegen. Hij vertelde hoe hij met het exemplaar van vorig jaar veel eer inlegde bij jaloerse collega's. We wensden hem hier ook weer veel succes mee!! Rest mij Leon nogmaals te prijzen voor zijn duidelijke uitleg gedurende de morgen en Aldrik en Tanja wederom voor de organisatie. Het was weer best.

Klaas Ophoff

Excursie

Neuenburger Urwald 13 april 2002

Zesendertig deelnemers togen in de duisternis naar de Duitse grens. Zesendertig, een zelden vertoonde opkomst bij Avifauna-excursies.

Nico de Vries voorzag in zijn welkomstwoord, om half zeven aan de voet van majesteitlijke eiken, dat het erg gezellig kon worden, maar dat dat wel ten koste zou kunnen gaan van het betere waarnemen. Daarop richtten we onze schreden het nog schemerende woud in, gehuld in zwijgen en een enkele sigarenwolk, sans gêne door een enkeling uitgewasemd. Het Urwald van Neuenburg, op vijf kwartier van Hoogezand via de snelweg, werd vroeger beweid. Ook werd er, tot ruim honderd jaar geleden gebrand en selectief gekapt, waarbij de van nature dominerende soorten beuk, haagbeuk en hultst zijn teruggedrongen. Sinds het gebied in 1870 reservaat werd, nemen de laatste soorten toe. Vooral de hultst is opvallend aanwezig, waardoor dit bos zich onderscheidt van het door Avifauna regelmatig bezochte Hasbrucher Urwald. In beide bosreservaten is opvallend veel dood hout aanwezig, in horizontale, diagonale en verticale stand, een verademing voor de natuurminnaar die het in eigen land vaak moet doen met de aangeharkte houtplantages die hier ten onrechte de benaming „bos" krijgen. Inmiddels is ook in Nederland een kentering in beheer waar te nemen, onder meer door inzichten verkregen in oude bosrestanten zoals het door ons bezochte.

Want een woud met dikke bomen, holle staken en knoesten is gewoon erg spannend! De hemel was bedekt, de wind licht noordelijk, de temperatuur gematigd. In de symphonie van het ochtendgezing onderscheidden wij een heleboel bekenden: Merel, Zanglijster, Zwartkop, Winterkoning, Roodborst, Kooplmees, Pimpelmees, Tjiftjaf, Vink, Goudvink. Dan de stamgasten, specialisten van de verticale beweging en de houtbewerking: Boomklever, Boomkruiper, zes (6!) soorten spechten; drie gezien en gehoord: Kleine, Middelste en Grote Bonte; drie alleen gehoord: Zwarte, Groene en Grijskop. Het gaaiachtige gekraai van de Middelste Bonte is een geluid dat je op het eerste gehoor niet aan een specht toedicht;

goed om op gespist te zijn! Twee door de telescoop met digicamera's gemaakte foto's staan op de site van de vereniging. Nico was er zeker van ook de Kortsnavelboomkruiper te onderscheiden, maar dit subtiele zangetje was slechts voor zijn zeer gevoelige oren hoorbaar. Zo onderscheidt zich de leider. Hoge sparren omzoomd door loofhout bleken Vuurgoudhaan, Goudhaan en Zwarte Mees te herbergen. Een waardig woud onderscheidt zich ook van een houtplantage door het ontbreken van nestkasten zonder dat dat merkbare gevolgen heeft voor de hollenbroeders. En zo werden, behalve de al eerder genoemde soorten ook nog Holenduiven, Kauwen, Spreeuwen en twee vroege Bonte Vliegenvangers opgemerkt. Her en der "tikten" Appelvinken in de boomtoppen. Ook voor deze soort is het geluid meestal de sleutel tot waarnemen. Voor velen onbekend zijn ook de zang en de roepjes van de Glanskop, in dit bos herhaaldelijk waarneembaar. De meesten hoorden bij het centraal gelegen boshuis hun eerste Gekraagde Roodstaart zingen. Een aantal late gasten waren een stel kwelende Koperwieken en een Keep.

De paden die wij bewandelden waren omzoomd door bloeiende Bosanemonen, Muskuskruid, hier en daar Longkruid, Maagdepalm en Schedegeelster. Kortom een totale lente-ervaring. Hier en daar klonk dan ook applaus van de Houtduif.

Wim Woudman

PS. Wie meer wil weten over oerbossen en oude bomen kan eens kijken op de Bomensite van Jeroen Philippona:
<http://home.hetnet.nl/~gerdien14>